

Brasiovu 21 Martiu 1873.

Reuniuni si discursuri intre poporu.

Poporulu romanu, e poporulu celu mai docile, celu mai morale si inca póte si celu mai pucinu stricatu de corruptiunile cele infame ale epocii nóstre, scóse, ma revocate din adencimele infernali ale machiavelismului siretei reactiuni, care pasi de pasi ésa mai cutediatória a ne taia totu drumulu dela aventarea in cultura si prin ea la una stare mai prospera, mai incuragiata, mai miscata la orce intreprinderi folositorie, fora de cari va remané romanulu golasielu cá puii in cuibu, moritori de fóme, si cu dilele numerate, déca n'au mama, care sei nutrésca. De ce are romanulu mai mare lipsa spre a se innaltia la bine, la conscientia de sene?

Thiers a disu, ca fora de entusiasmu nu se potu face lucruri mari; entusiasmulu inse are puterea a fermeca vointiele, a uni cugetele si simtirile, a stórcé successe si la cele mai grandiose intreprinderi, numai se se iè iniciativ'a, numai se se solidariseze vointiele sub flamur'a acelei iniciative la orce intreprindere particulara ori comunu folositoria. Millióne suntu lipsele si necessitatile nóstre; defectele in starea culturai poporului nostru nu snntu pucine. Cine se le faca pe tóte aceste bune? si candu? Regimulu maghiaru, diet'a loru, organele loru se ingrigescu numai de politic'a maghiarisatória. Mai multu: ca administratiunea dreptatii inca o prefacu cu limba cu totu in politica, in volnicia maghiara; ér' de inlesnirea culturai poporului nostru, prin redicari de institute in limb'a lui romana, de ai face dreptate, nu numai ca nu viséza, dér' amu vedutu din desbaterile si decisiunile dietali, ca acésta nu se va face neciodata si inca din principiulu maghiarisarii. Nu, pana candu nu ne vomu face noi nóue, séu pana candu nu ni se voru recunósce pretensiunile nóstre de dreptu politicu nationale, in puterea caruia pusi éراسi pe petiórele nóstre se ne nutrimu noi cu lingur'a nóstra, ér' nu cu cea maghiara séu sasa, ca vomu remané pururea flamendi de totu aventulu si pamentulu, si de tóte midiolócele de innaintare.

Vomu ingrasia inse numai bunastarea si imputerirea antagonilor nostri politici cu sudorile filorului nostri, si predominarea loru cu denarii veduvelorului nóstre, pana ce in fine de grasimea loru neci in focariulu familielor romane nu vomu mai incapa, neci vomu poté respirá elementulu nationalitatii nóstre.

Nu e exagerare acésta, ci e consecintia presimtita, ma instinctivu si din patiania prevediuta. Ca, Dóme! multu mai e scalciata si educatiunea invetiadelului romanu intre paratii limbei straine, unde totu ce e romanu, e dediositu, timpitu, e polecritu, gonitu, si cu totulu abandonatu. Acole punu si premia pentru desbracarea junelui romanu de suvenirile nationali, si se pregatesce invesmentarea junimei cu larv'a cea fora de creeri a renegatismului, care ne séca si astadi medu'a din óssele vietii nationale. Asia dér' nu e scapare de viscolele aceste amenintietória, decatu numai, déca ne vomu pune pe petiórele nóstre, venandu cu puteri unite si solidaritate dupa tóte midiolócele de a ne lumina poporulu, cu lumin'a consciintii de binele seu de periculu si de reulu seu, in care e impinsu prin politic'a despoiarii natiunii romane de dreptulu nationale.

Amu ajunsu a fi ér' dependenti dela grati'a si arbitriulu suprematiei straine — pana si in fundulu regiu — unde inca voru a ne face paria politici, cum suntemu si prin comitate. Hei! mane poimane va deveni si inteligenti'a romana respinsa si inercata dela tóte oficiale si beneficiale, déca nu -si va luminá poporulu dela spate, cá se scie, ca lupt'a nóstra pentru dreptu politicu nationale e totuodata si lupta pentru binele lui, pentru fericirea si prosperarea filorului si pentru usiurarea lui in portarea sarcinelor, ce ni se incarca pe umeri cu profusiune. Se simtia poporulu impreuna, se se convinga, ca inteligenti'a lui suntu angerii vietii si ai prosperarii lui si se nu fia pretiu pre lume, pentru care se paraséca poporulu pe inteligenti'ii sangelui seu facia cu opintirile diavolesci ale strainilor. Asia, se ne indulcimu si luminamu poporulu prin faptele nóstre, prin aderinti'a nóstra la aperearea intereselor lui. Unde vomu si ajunge, déca inteligenti'a -si parasése, séu instrainéza poporulu prin sumetia, prin fapte sirete, odióse lui, prin indiferentismu, nepasare si parasire séu chiaru si prin exploatarea lui in marsiavulu seu interesu?! Inteligenti'a cu portarea sa ar' trebúi se i veneze tóta anim'a si simpathi'a, pana la convictiunea cea mai intima, ca unu peru clatinatu pe capulu inteligenti'ii din sangele lui, ei clatina si lui, ei amenintia fundamentulu fericirii si alu securitatii lui, ér' apasarea, neindreptatirea si despoierea poporului de drepturi si averi, se fia semnalulu sarirei intru ajutoriu inteligenti'iei lui.

Aceste reimprospetate pentru a se asiedia in culcusulu animei poporului si alu inteligenti'iei lui se nu amane acésta unu momentu, a aduna poporulu din tóte comunele, dela beserica, dupa cele divine, si alu convinge despre absolut'a necesitate a luminarii sale si a filorului seu din tóte punctele de vedere si prevedere in viitoriu si in fine, cá midiu-locu de progresare si lumina:

a) se se infintieza in totu satulu cate o reuniune séu asociare filantropica de cruciariu cu scopu, de a progressa cu progressulu timpului, desceptandu simtiulu la cultur'a interna si externa si nutrindu acestu simtiu cu puteri unite ale nationalilorului sei, vighiandu, pentru cá reulu si periclele se se intempine si invinga de timpuriu.

b) Unulu fiacare din membri se se adune de 2, 3 ori sér'a in timpu de érna si celu pucinu duminec'a dupa prandiu la unu locu liniscitu, unde inteligenti'ii se le tiena discursuri, prelegeri despre totu ce se lucra pentru patria si natiune, totu ce se intempla in lume bine séu reu pentru elu, despre inventiuni si imbunatatiri economice, despre starea industriei si folósele ce aduce imbracisiarea meseriilor de totu felulu; se se cetésca diurnale si se se desbata cestiunile de interesu agronomicu-economicu, de ordine, disciplina la intreprinderi comune si in caus'a nationale si comunale. —

c) Reuniunea se se indetóresca in devotamentu pentru cultur'a si progressulu nationalilorului sei a culege in totu anulu cate **unu cruciariu** de fiacare sufletu in diu'a de 15 Maiu si 26 Octobre spre a se tramite la reuniunea centrale, cá se suplinésca cu tóta summ'a incursa cea mai urgenta necesitate a natiunii pentru progressu si desvoltarea filorului ei, toti orfani, parasi si lipsiti de guberniu ingrigitoriu de prosperarea loru, ca vedemu, ca guberniulu maghiaru se ingrigesce numai de ma-

ghiari; apoi adi popórele nu ingrigescu si ele de sene? —

Dupa ce inse din cruciari se va funda o scóla séu institutiune folositoria si urgentu reclamata in vre unu anghiu expusu desnacionalisarii, asociatiunea acésta de cruciari se continue acésta fapta filantropica pentru romanii din altu locu asemene amenintiatu.

Neci unu satu se nu remana fora asemene reuniune; nece una reuniune de aceste se nu amané a -si face cassa pastratória pentru tempuri grele si furtunóse si pentru sene prin adunarea cruciariului ocasionalu.

Popórele culte se intrunescu in asemeni reuniuni chiaru si pentru apararea vitelor de tirania; noi se nu ne intrunimu cu micu cu mare pentru apararea romanului de anarchi'a nedreptatirii, de despoiaru de dreptu séu avere, de distrugere si ignorare, si in fine de sclavagiulu, care neaperatu urméza dupa aceste? Asia la reuniuni, la discursuri, la luminarea poporului, cá se scia, ca unde seafia, si unde e pornita sórtea alu prigoni, déca nu va ingrigi elu de cultur'a si de viitorulu lui mai fericitu, punenduse pe pitiórele sale, ca nu e putere pe lume, care se cutedie alu impedeca dela solicit'a ingrigire de sene si de fi sei prin propriile lui poteri.

Unde e activa si zelósa inteligenti'a, ce nu se face? Aideti, fratiloru, indemnatu poporulu, cá fiacare comuna cu puteri asociate se lucre cate unu locu, ori luatu cu arenda, ori contenitu si separatu din imasiu, ogóre, si se-si incépa cu elu cass'a pastratória, din care se se póta provedé cu scól'a catu de buna pentru cultur'a filorului si pentru lipsele urgente natiunali. Déca ne vomu ajuta astufeliu, ne va ajuta si Dumnedieu. Reuniuni si discursuri, ca fara lumina si convingere, nu se face nemica grandiosu; ér' entusiasmulu tóte le face. —

Domni deput. Cosm'a si Bonciu.

Spre mangaierea si edificarea on. cetitori, mai alesu a celor interesati si curiosi, voiu se premitu constatarea nerestornatului adeveru, ca guvernulu ungurescu din Pest'a, fiindu ca este la innaltimea chiamarii sale constitutionale, neci pana in momentulu presinte n'a venitu se rectifice unele fapte d'ale sale, pre cari unii pigmei au cutediatu in faci'a lumii ale timbrá dupa cuvenintia; a le numi neci mai multu, neci mai pucinu, de catu „acte de volnicia“, „calcarea de lege“, „anomalie“, aparintie, ce neci sub domnirea lui Cingis-Chanu, nu credemu, se fia fostu mai desu la ordinea dilei. Séu mai la intielesu, guvernulu ung. neci pana acum'a n'a respunsu neci la interpelatiunea lui Kiss in privinti'a numirei unui strainu de comite supr. in districtulu romanescu Zarandu, neci la cunoscut'a interpelatiune a d. dep. nat. Parteniu Cosm'a in privinti'a gimnasiului romanu din Brasiovu. Éra pentru cá mangaierea se fia deplina, unii mai sciu siopti, ca pana candu aceste acceptate respunsuri voru vidé lumin'a dilei, multe, fórté multe alte interpelatiuni se voru mai adressá acestui guvernulu, si membrilorului sei; pré multu din ele inse se voru isbi de columnele de pétra si voru disparé fara resunetu in golulu immensu alu regiuniloru mameliciloru sapienti; se voru dissolve in atomele loru, asemenea globului din spum'a sapunului, fora altu ef-

fectu de catu a fi produsu unele schimbari momentane de colori, ce batu in verdele si galbinulu veninului, inse neci candu in rosiati'a rosinei si a mustrarii conscientiei curate.

Acést'a este mesur'a si astufeliu datin'a, cu care guvenulu mesura romanului dreptate, pentru credulitatea si patientia sa aprópe proverbiale.

Erau odata tempuri, candu mai audieamu, ca deputatii romani nationali din Ungari'a au formatu in Pest'a si unu feliu de „clubu nat.“; si si acum se aude, ca suntu astufeliu de deputati, dér' despre pretinsulu clubu, te miri din ce consideratiuni neconsiderate, neci catu s'a auditu mai innainte nu mai transpira acuma in publicitate; ca-ci cum altumentrea póte fi cuprinsa si esplicata esemplari'a solidaritate, neadormit'a vighilare, sistem'a in activitate asidua si uniformitatea in directiune d'a luptá, atestata nu numai la cestiunea universitatii din Clusiu, la numirea functionariloru, la obstruderea comitiloru ci si mai cu seama in ceste 7 septemane din urma, la desbaterea bugetului pentru deosebitele ministeria, unulu din cele mai ponderóse si importante momente intr'o legelatiune constitutionale, cu reprezentanti ai nationalitatiloru ignorate si persecutate. . . . Nu numai in diuaristic'a maghiara din Ungari'a, ci chiaru si in camera a inceputu a resuná chiuire de nu sciu ce feliu de bucuria esaltata, ca pretensiunile, vocile nationaliloru au incetatu; deci acestea trebue ca suntu molcomite, multumite si, astufeliu dér' haid se suscepemu cu imultite poteri, cu sporitu curagiu vechiulu jocu, impedecatu in desvoltarea sa; se continuamu acum pre facia, cele ce am inceputu pre ascunsu.

Inse duoi deputati rom. nationali, ca-ci pentru cei guvernamentali de acuma nu se platesce a scapá macaru o litera, au mai recoritu pucintelu amintit'a esaltatiune pré tempuria. D-lu Parteniu **Cosm'a**, denumitu representante cercului elect. Beiusiu (Bihoru) si dlu Demetriu **Bonciu**, activulu deputatu alu cercului elect. Buteni (cottulu Aradu), asemeni interpreti ai dorintiloru si suferintiloru poporului romanescu, n'au urmatu altoru urmatori ai disei filosofului: „Tacerea e miere“, ci s'au postatu pre aren'a luptei neincungiurate si, la desbaterea deosebitelor bugete si-au desvoltatu parerile din alu loru puntu de vedere.

In rondulu trecutu facui numai scurta amintire de discursurile acestoru bravi deputati, inse acuma, dupa ce aceste discursuri au ajunsu la cunoscentia publicului, se cere, si se si potu face unele aprecieri asupr'a loru. Dlu **Cosm'a** -si redicá vocea de repetite ori la unele positiuni din bugetulu ministeriului de justitia! asemene si d. **Bonciu** la celu alu ministeriului de culte si instructiune publica. Cu discursurile, pucine dér' bune, adeverate vorbe ale celui antaiu, nu credu, se póta fi vre unu romanu si iubitoriu de dreptate neindestulitu. Fórte picantu si nimeritu a fostu si discursulu, despre tabl'a regésca din Muresiu-Osiorheiu si marele ei presiedinte contele Aporu, bine meritatu de Tofaleu, aratandu ce raritate de celebritate si capacitate geniala in legi si conducere este marele baronu, si recomandatulu deosebitei atentiuni a d. min. de justitia Pauler.

Totu asié de interesante a fostu si unu altu discursu alu dsale despre tribunalele si judecatoriele regesci, in care d. **Cosm'a**, in mana cu date nerestornate, prass'a si esperienti'a de mai multi ani, dovedesce claru si evidente daunele si stricatiunile, ce provinu din actuala stare a tribun. si judecatoriloru, mai cu séma inse din nescienti'a limbei poporului, cu care judii neincetatu au d'a face; recomanda deci schimbarile si ascépta reformele neamenate; respectarea legii de nationalitate in interesulu justitiei si a innaintarii comune, cu cari cuvinte sincere a si inchiaiatu acestu locupletu discursu alu seu.

Asemene interesante si frumóse au fostu si discursurile d. **Bonciu**. Cu privire la discursulu dsale despre institute si scóle preste totu, in rondulu trecutu amu amintitu si de ceva riscare. Nu m'amu insielatu. Dlu **Bonciu** a riscatu; a riscatu

multu, inse numai pentru cá cu atatu mai tare se se védia vitregitatea guvernului. Acum nu me potu suffulcá la analisare mai estinsa a discursului amintitu, de si ar' meritá, pentru ca este discursulu unui dep. nationalu, ci voi resumá numai, ca dnulu **Bonciu** cu tóta tari'a a cerutu gimnasia de statu pentru romani cu limb'a propunerii romana si dlu min. Trefort neci cu acést'a nu s'a invoitu. Dlu ministru, bagu séma, i trebue mai pucinu, are pretensiuni mai modeste; lui i trebue unguiri, unguiri esiti cá din fabrica, cu pinteni la pantofi si pipa de Dobritieniu in cilindru.

Parerile si incercarile, provenite din sinceritate si bunavointia, ar' avé titluri pentru respectu si stima, inse trebue se ni fia deplinu cunoscutu, ca facia de astufeliu de guverne si camere, alta procedere de catu cea pana acum observata de dep. nat. este si remane desiérta. Franchetia si cavalerismu, resolutiune si constantia, pururea romanésca, si déca nu voru ajutá acestea, bunu este Ddieu, reulu de tempu se va vindeca.

Innainte deci, eroi romani din parlamentulu ung. cu aceeasi activitate si diligentia, anima si virtute, innainte juni luptatori ai partidei nationale pentru impilatulu si ignoratulu nostru tieranu si dreptatea lui, pentru patria si natiune; ca-ci trebue se sosésca tempulu, candu si poporulu romanu in frunte cu lumin'a facuta de scumpii sei barbati va salutá doritulu momentu alu mantuintiei!

Valeriu.

Dela Margini 15/3 1873.

Si a fostu!

Si betranulu iubitoriu de neamulu seu s'a asiediatu la parintii sei, la diumetate de anu dupa fioros'a intunecime de sóre; la diumetate de anu dela fulgerarea turnului din Sibiiu.

Si captivitatea poporului de atunci s'a inceputu.

Si a fostu!

Si marele viziru a datu porunca marelui satrapu, se adune levitii la Ierusalimu si se aléga mare archiereu; ca marele archiereu iubitoriu de neamulu seu fusese pusu la parintii sei, la unu diumetate de anu dupa fioros'a intunecime, ce-a vestitu inceputulu captivitatii poporului alesu.

Si s'au adunatu cei din Ierusalimu si cei dela margini . . . .

Si a fostu!

Si marginile s'au plecatu. Si voi'a marelui satrapu s'a plenu dupa cugetulu animei marelui viziru.

Si a fostu!

Si au cugetatu cei dela margini, si au disu marelui capitanu: „se punemu nóue archiereu dupa datin'a parintiloru nostri, si dupa asiediamentele neamului nostru“.

Si a disu marele satrapu catra marele viziru: „Av'a! cine merge cu unulu si la dealu si la vale, acel'a póte merge si cu altulu. Pune tu loru mare archiereu“.

Si la inceputu marele viziru a disu: „cumu voi stricá obiceiurile loru?“ — Dér' in urma a cugetatu intru sene: „vulpea cunósce gainile sale“, — si a facutu dupa cugetulu animei sale.

Si a fostu!

Si s'au adunatu levitii cei dela margini si au siertfitu mnielulu si vitielulu si porcelulu celu grasu, intru multumita pentru binefacerile marelui viziru, — si jocau saltandu de bucuria: ca mare bucuria cuprinsese animele celoru dela margini in diu'a ace'a.

Éra poporulu plangea intru captivitate!

Ieremia.

Discursulu

deputatului nat. Parteniu **Cosm'a** ténutu in camer'a Ungariei la Bugetulu ministrului de justitia, titlulu „Tabl'a regésca de Tergulu Muresiulu.“

On. Camera! Se va paré curiosu, cumu de chiaru eu, care nu sumu ardelénu, mi-rediecu graiulu la titlulu „Tabl'a reg. de M. Osiorheiu?“ inse n'amu ce face, de cum-va acolo, unde fia care se póte informá despre cursulu justitiei — in templulu deschisu alu justitiei — amu descoperitu

astufeliu de abusuri comise din partea tablei reg. de M. Osiorheiu, pre cari a le descoperi in faci'a onor. Camere, mi tieniu de neincungiurata detorintia morala.

Anume art. XVI. din 1870. modificandu unii §§ din procedur'a civila la § 1 aline'a a dóu'a dispune urmatóriele: „Asupr'a decisiuniloru judecatoriloru singulare tabl'a regésca judeca in senatu de doi, éra forulu supremu de patru membri afara de presiedinte.“

In intielesulu acestei legi deci, tabl'a reg. este detoria, cá tóte acele cause, cari suntu apelate dela judecatoriele singulare, se le judece in senatu de 3 membri; inse tabl'a reg. de M. Osiorheiu de doi ani de dile ignorédia acésta dispusetiune a legi, si prin acést'a a causatu daune imense precumu erariului asiá si partiloru litigante, ca-ci pana la inceputulu anului curinte tóte causele apelate dela judecatoriele singulare le-au superatu in senatu de 5 membri, si asiá intrebuintiandu de dóue ori atati-a judi, cati pretinde legea, au lucratu numai pre diumetate catu poteá se lucre de cum-va respectá legea

Partile litigante firesce nimicu n'au sciutu de acést'a, inse mai multe cause apelanduse la forulu supremu, acestu-a a observatu casu de nulitate intrinsele si conformu procedurii civile din oficiu le-a transpusu la forulu de casatiune.

Presiedintele tablei reg. de M. Osiorheiu intielegundu de acésta dispusetiune a forului supremu, numai decatu a rogatu pre cale telegrafica pre presiedintele forului de Casatiune, cá se nu decida asupra aceloru cause pana caudu va sosi relatiunea sa.

Elu a si relationatu, inse in acea relatiune se escusa in unu modu asié de simplu si de naivu, — dicundu: cum-ca elu mai cu séma pentru aceea a intrebuintiatu mai multi judi prin senate, pentru ca judii lui suntu inca tineri facia cu procedur'a noua si a voit se li dée ocaziune a se perfectioná — in catu in forulu de casatiune a produsu numai risu si compatimire, éra causele de acésta natura tóte le-a nimicitu retramitiendu-le tablei reg. pentru noua superare in senate de trei.

Acum'a inca, nu este septemana in care se nu apara la forulu de Casatiune cause reu judecate dela tabl'a reg. de M. Osiorheiu, si inca nu li-se póte vedé capetulu, pentru ca inca si in 22 Decembre a. tr. a lucratu totu astufeliu; deci doi ani de dile dela intrarea in vietia a legii totu in contra legii a procedatu.

Acést'a este o astufeliu de gresiéla, care nu póte remané neinfruntata, pentru ca statulu prin aceea, ca tabl'a reg. de M. Osiorheiu in 2 ani de dile a lucratu numai pre diumetate din catu ar' fi potutu lucrá, pentru ca lucrulu de atunci nu ajunge nemic'a, ci éra-si trebuie facutu de nou, si pentru ca forulu de casatiune este silitu a se ocupá si de aceste cause — candu numerulu agendelorui este enormu — suferé mari daune; dér' — apoi la catu se potu urcá daunele causate partiloru interesate! cari afara de aceea ca causele, fara vin'a loru, li-se intardia cu doi ani de dile, negresitu voru avé si mari daune materiali; pentru ca astufeliu de judecati in contra legii aduse se nimicescu cu tóte consecintiele si chiaru in stadiulu ultimu alu executiunei, de cum-va intra recursu de nulitate in contra loru. (Negresitu partile daunate voru avé atat'a minte, cá se intendedie procesu de desdaunare in contra presiedintelui renumitu — de Tofaleu — pentru ca elu este respundietoriu. Red.)

Eu deci nu tieniu ast'a de unu astufeliu de lucru, la care domnulu ministru pana acum'a totu cu aceea se escusá ca: „Eu nu me potu redicá preste independinti'a judecatoriloru, suntu preste dinsii judecatorie disciplinare, poftimu acolo, cine are vre-o plansore in contra loru, si negresitu voru capetá satisfactiune;“ ci din contra lu consideru de unu atare lucru, care e destulu de ponderosu cá se se investe din oficiu.

Credu cumca impregiurarea, ca tabl'a reg. de Tergulu-Muresiului in decursu de doi ani a lucratu totu in contra legii, precumu si daun'a casianata

erariului si partiloru litigante, merita atat'a considerare din partea ministeriului, ca pentru densele prea meritatul presedinte decoratu alu desu numitei table reg. se se puna la odihna pre lauri de multu meritati.

Lu-recomendu atentiunii on. ministru de justitia!

Paris, 16 Martiu. — Tractatulu relativu la evacuarea teritoriului francesu a fostu semnatu ieri.

Berlin, 16 Martiu. — Alu patruea miliardu va fi de totu aquitatu la 5 Maiu. Miliardulu alu cincilea va fi versatu in patru plati ecuali, cari se voru efectua la 5 Iuniu, 5 Iuliu, 5 Augustu si si 5 Septembrie. Imperatorele Germaniei se ingagiaza a evacua, la 1 Iuliu, departamentele Vosges, Ardenes, Moeuse si Meurthe cu Belfort. Evacuarea nu va pute dura mai multu de patru septemani. Era, cá garantia pentru cele doue plati, cari voru mai fi a se efectua. Verdunu cu reionulu seu va remane ocupatu pana la 5 Septemb.

Noutati diverse.

Bibliografia.

Scriptologia séu modulu de a invetia cetitulu scriendu. Indreptariu pentru invetiatori la tractarea Abcedariului, de Basiliu Petri profesore preparandiale. Sibiu editur'a libreriei lui Iuliu Spreer 1872, de unde se póte trage cu 1 fl. 20 cr. m. a.

Acestu opu completu in 156 pagine, brosiuratu, fórté instructivu si conducatoriu la celu mai securu successu de a instrui in scurtu timpu pe incepatori elevi, e dedicatu patronatului Reverendissimului domnu MACEDONU POPU, prepositu capitulariu, presedintele tribunalului matrimoniale din Gherla si alu esaminatoriului prosinodale, prodirectoriu liceului teologicu episcopale si asesoriu consistoriale, presedintele comisiunei scolastece si membru fundatoriu alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, amicului scóleloru si alu invetiatoriloru.

Cuprinsulu lui: Partea I. Cunoscintie preliminarie: cugetatiunea, vorbirea, scrierea si cetirea in desvoltamentulu loru istoricu, apoi metodurile preste totu (ale literisarei, silabisatiunii, celu foneticu si alu scriptologiei). Partea II. Scriptologia in specia, a) Teori'a si b) Prasea in fine c) materi'a de privitu. Dessemnarea linielor este ilustrata cu figure in testu. Auctorulu a facutu pentru invetiatori romani una inlesnire fórté commesurata neapratei lipse de a pute manua cu successu acésta metoda, cea mai rationaria si mai practica din tóte, cate se probara pana acumu in lumea pedagogica. Opu e bine scrisu. Stilulu este currentu si usioru de intielesu, ér' sistem'a opului acestuia nu lasa nece o indoiala, a asecura pe invetiatori, ca le póte servi de directiv'a cea mai inlesnitósa la problem'a respectiva, la cititulu si scrisulu incepatoriu, incatu fora acestu opu unu docente poporale se lipsesce de unulu din cele mai bune si mai rationabili indreptaria; de unde lu si recomandam apretiuerei tuturor barbatiloru de scóla si despartimenteloru scolari confessionali.

II. „Practische Gramatik der romanischen Sprache“ nach Ollendorffs Methode von Ionu Maximu, (ad. Gramatica practica a limbei rom. dupa methodulu lui Ollendorf.) Sibiu 1871. Pretiulu 1 fl. 25 cr. v. a. (legata, cu table de hartia si calcaiu de pandia, 18 cóle, s. 277 pag.

Am frundieritu si noi prin acésta gramatica metodica, si trecundu preste une clatinari commune in regule mai vertosu ortografice, ne aflamu motivati a aserie unu meritu d. profes. Maximu, ca a supplinitu acéstu defectu in metodic'a pertractare a limbei romane, in favórea strainiloru, cari nu ne mai potu arunca in ochi, ca n'au de unde invetiá limb'a romana cu inlesnirea metodice moderne. La una adóua editiune d. Auctore, credemu, ca va aduce la plina perfectiune opulu seu in totu respectulu, care si acumu trebuie se lu preferam cu totu dreptulu altoru cu asemene missiune. In locu de recomandare, noi vomu introduce acésta gramatica in gimnasiulu catolicu din Brasiovu, cá mai bine venita de catu cele de pana acumu de acestu soi.

Catalogu de carti romanesci, tóte cate se afla — multe — la d. S. Filtsch in Sibiu, proprietariu d. Iuliu Spreer, se póte trage dela d. librariu susnumitu, pe lunga comande de carti.

— Sciri literarie mai próspe de la Bucuresci. „F.“ Dintr'o epistola privata ce ni veni dela una mana amica scótemu urmatóriele noutati, ce credemu, ca suntu de interesu si pentru cetitorii nostri. — In 11/23. Febr. a. c. iubitulu poetu alu Romaniloru D. Giorgiu Sionu au avutu una conferintia la Atheneu, — dsa au vorbitu despre poetulu Conache, facundu biografi'a lui si analisea opereloru sale. D. Sionu au potutu fi multumitu de succesu, ca-ci, — precumu ni-se scrie, — a fostu aplaudatu cu frenesia in nenumerate ronduri. — Totu din acea scrisóre aflamu scirea preaplacuta ca in curendu are se apare in Bucuresci una revista literaria — istorico -scientifica. intitulata „Revista contemporana“ pre care o intreprinde agerulu avocatu si patriotu Petru Gradisceanu. Sau inscriu mai multi colaboratori eminenti dintre cari si D. Sionu. Ea va aparé in form'a revistei francesu „Revue des deux mondes“ cu pretiu de 30 lei n. pre anu.

Obiectele incurse pentru loteri'a in profitulu besericea din Dev'a.

(Urmare.)

Una parechie papuci barbatesci. Dna Agnes Dragiciu. Dev'a.

Una corfitia de bilete lucrata de lemn, una mapa de scrisu, unu sterge pene, una tavitia de lampa cu perle si semintie, una siapca de lampa lucrata de lana. Dr'a Maria Barcianu. Sebesiu.

Una perina brodata cu flori, si paseri in reliefu. Dna Nina Ciergesi. M. Vasarhely.

Unu tragatoriu de clopotu lucratu de margele, unu portu-orologiu brodatu cu senile. Dra Maria E. Damianu. Balsia.

Una rasa de bristalu cu tatia si acoperisii de argintu. Baronesele Aureli'a si Helena de Popp. Pest'a.

Una perina brodata cu lana si metasa, Unu etui de catifea cu fórfeci. Dra Nina de Dunc'a. Sibiu.

Una punga impletita de metasa. Dra Paulina de Dunc'a. Sibiu.

Una camasia romanésca cusuta cu firu si metasa, una semiseta cu dantelle, unu portu-sugare de piele rusésca. Dómna Sofi'a Moldovanu. Pietrobani.

Una parechie sfesnice. Dna Maria Nandrea. Hatiegu.

Una parechia mansete de sfesnice. Dra Susana Popescu. Hatiegu.

Trei garnituri de perina impletite. Dra Mina Balasiu. Hatiegu.

Una parechia calimari de porcellanu, unu pocalu de cristalu. Dna Luisa Lazaru. Dev'a.

Unu portu-buchetu impodobitu cu granate si perusele, una icóna brodata. Dna barouna Maria de Nopezay. Dev'a.

Unu cosiuletiu lucratu cu lana si metasa, una punga lucrata cu matasa si mergele, unu portu-orologiu lucratu cu margele, una perina lucrata cu atia si metasa. Dna Sofi'a de Dunc'a. Romani'a.

Una brosa de aur massiru cu lantiu si acu de ornice imbodobita cu emailu. Dna Cassandra de Bojinca n. de Gojanu. Romani'a.

Una corfitia de toaleta. Dra Amalia Balogu. Dev'a.

Unu sterge pene. Dra Gabriela Balog. Dev'a.

Unu portofoliu brodatu cu senile si perle cu portretulu lui A. Iancu, unu etui de ace de bronzu ozidatu. Dna Anastasia Leonescu. Boitia.

Una parechia papuci brodati cu metasa. Dra Amali'a Stanislau. Sibiu.

Una perina impletita de lana si metasa. Dra Aureli'a Stanislau. Sibiu.

Una tavita de lampa. Dra Maria Stanislau. Sibiu.

Una siapca lucrata de firu si lana, una satula de palisandru, una marca de carte. Dna Ecaterina Olariu. Dev'a.

(Va urma.)

— Biroulu de statistica din Berlinu a publicatu in fine lucrarea sea definitiva „asupra pierderiloru ce a avutu armat'a germana in resbelulu din 1870—1871“. Din elu resulta, celu pucinu dupa catu s'a potutu constata cu certitudine, ca armat'a germana a avutu in totulu 127,897 ómeni morti, raniti séu desparuti, dintre cari 5,254 oficiari si medici.

Este constatatu pe lunga acésta ca numerulu soldatiloru germani cari au luat parte la resbelu

si au calcatu pe pamentulu francesu se urca la 913,967 ómeni.

Dintre cei 5,254 oficiari, 1,534 au caditu morti pe campulu de bataia séu au muritu in urm'a raneloru primite. Nrulu oficiariloru raniti este de 3,614 si celu alu oficiariloru prisionieri séu desparuti de 106.

Acestu resbelu a fostu insemnatu prin 78 de lupte séu batalii serióse, 870 affaceri de mai mica importantia, 33 esiri si 486 de alte intalniri cu inimiculu.

Luptele cele mai sangeróse au fostu acele dela Woerth, dela Vionville, dela Gravelotte si acea dela 2 Septembrie 1870.

Revist'a comerciala de septemana.

Pest'a, 8 Martiu. „F.“ Primavera ce in anulu acestu-a s'a ivitu camu timpuriu, pare a se si sustiené; in decursulu acestei septemane timpulu a fostu móle si insocitu de ploia mai multu calda de catu rece, carea a ajutat fórté multu la vegetatiunea holdelor. Starea termometrului a variatu intre + 10° si + 11°, cu finea septemanei inse cadu pana la + 4°. Pamentulu se lucra pentru semenaturele de véra, oiele s'au scosu pretotindenea la pasciune, prin ce se crutia nutretiu fórté multu. Starea holdelor este multumitória, si déca tempulu va continuá a fi totu asié de favorabilu, atunci se póte sperá si la unu servitiu manosu. Starea apej, cá de regula in acestu anu-tempu, s'a camu urcatu, inse de inundatiuni nu se póta mare grige cá alta-data, de-ora-ce in estu-anu nici chiaru gavaunele muntiloru inalti nu ascundu mare masa de néua. Navigatiunea a inceputu si primele nai cu cereale au si sositu aici de pre Dunare in josu.

Grau in terminu de primavéra fl. 7.55 bani si marfa; in terminu de tótna fl. 5.74, in fine si cu 5. 68.

Secara fl. 4.30 baii fl. 4.35 marfa. — Ovesu fl. 1.55 bani. — Porumbu (cucurudiu) pana la fl. 3.62. — Rapitia fl. 11. 25 per cubulu (galéta); lastatiuni 9 per cubulu.

Faina Nr. 0 fl. 17, or. 1. fl. 16.50, nr. 2 fl. 16, nr. 3 fl. 15. 50, nr. 4 fl. 16, nr. 5 fl. 13, nr. 6 fl. 11, nr 7 fl. 10, nr. 8 fl. 9, nr. 8½ fl. 7. 80 cr.

Fructe cu pastare. Meiu calitate turcésca fl. 3.15 per 82 pdi vienesi, calitate ung. fl. 1.75 — Bobu albu fl. 4 per cent. vamalu — Mazere fl. 6—8; Linte fl. 5—6 cent. — Macu albastru fl. 11, suru fl. 8 mert'i'a — Sementia de canepa fl. 3.30 per 60 pdi vienesi, fórté cautata.

Porci ung. si serb. de 280—340 pndi pana la 31 cr., perii 29 cr. Din Ungari'a infer. s'au adusu 6860 porci, din Transilvani'a 1590, din Serbia 1110, din Romani'a 70. De aici s'au transportatu in Ung. super. 310, la Vien'a 3280, la Prag'a 790, preste Oderberg 1020, preste Bodenbach 1010, in Bud'a-Pest'a s'au consumatu 2220. Transito 460, la-olalta 9090, bucati, si mai remane o provisiune de 51.746 buc. de perci.

Unsóre de porcu, fara butoiu fl. 31.50—32, cu butoiu cu totu fl. 33 Uns. americana fl. 30—31. — Clisa (lardu, slanina) de estuauu fl. 31—32, afumata fl. 33—34. — Séu fl. 29 30.

Prune. Marfa de frunte fl. 12.25—12.75, marfa mai de midilocu fl. 11.50.

Pei de óia, de Germani'a cu lan'a pre ele, cu cate fl. 3.20—3.80 parechi'a si 2 la suta rabatu. Pei turcesci si serbesci usióre cu fl. 115—125, grele fl. 130—145 per 120 bucati. Pei de iedu de Transilvani'a 190—200 fl. pentru 100 bucali.

Pei lucrata. Pana la 40 pdi cu 104—108 fl. pana la 45 pdi 108—110 fl. tertie grele 104—106 fl. — Pei de vitielu fl. 190—205; marfa buna prim'a fl. 215 per centenariu. Pei de vitielu de lustruitu (viesu) fl. 260—265. Pei de calu fl. 115—120 calitate usióra, 6—8 pundi 85—90 fl. per. centenariu.

Stiri comerciale din Romani'a:

Pretiulu cerealeloru in portulu Brail'a. Ghirca chila 190—340, Grau chila 230—310 lei, depos. 2000 chile. Papusioi chila recolta anului 1872, 148—160, papusioi idem 1871 110—135 lei, depositu 15,000, chile Orzu 96—120, sementia de inu 100 de oca 90—96 lei, depositu 12,000.

Pretiulu colonialeloru. Zaharu capatina, oca lei noi 1 b. 30, zaharu tozu 1 leu. Orezu Itali'a 100 oca k. m. 100 lei 45 b. orezu englezu k. m. 100 lei 42 b. Portocale 1 lada 16 lei, alamai 1 lada 16 lei. Migdale k. m. 100—165 lei,

Mai nou. In diet'a Ungariei s'a votatu marirea dării spre a se poté depura datoriele, precandu astepta toti usurare, vorba din dieta.

In Romani'a romanismulu reportà victoria in Camera. — Judani vro 300 emigrara, déca nu potu omori comunele cu dreptulu carciumaritului.

Franci'a se renasce cá unu fenice; Thiers primí dela adunarea nationala votu de incredere si multiamita pentru munc'a evacuării tierii de dusmani.

Figueras m. presied. alu republicei spanice ambla intre ovatiuni entusiastice prin tíera. Carlistii cadu invinsi la tóte conflictele. Lumea latina va avé viitoriulu celu mai stralucitu, sub flamur'a libertatii si a adeveratei civilitati. —

La cursu de telegrafia in Brasiovu.

Pentru excultivarea de conducatori de statiuni laturale telegrafice cu s. 300 fl. se deschide in 15 Aprilu a. c. in Brasiovu unu cursu ordinatu de ministeriulu de comerciu prin emisulu din 1 Marte nr. 1884/617 care va tiené 7 septemani séu celu multu dóue luni, si se primescu barbati si femei nascuti subu coróna Ungariei, barbati trecuti de dóuedieci si nu preste 30 ani éra femeile preste 18 ani.

Femeile se aiba studiulu dintr'o scóla de fete indreptatita, publica séu privata, barbati se fia trecuti prin scól'a elementaria de 4 clase; ostasii, se fia absolvitu celu pucinu scól'a de suboficiru cu succesu multiamitoriu; vorbescu unguresce si nemtiesce si sciú scrie bine si cetetiu. Sciendu si alte limbi patriotice au preferintia. Se fia senatosi si neintinati in moravuri.

Cei ce voiescu a fi primiti la acestu cursu, intr'o petitiune scrisa de man'a sa se dovedésca calitatile de susu, alaturandu cartea de botezu, atestatu de scóla, de doctoru, de moralitate, care se le tramita **indata** celu multu pana la prim'a Aprile cu petitiunea la directiunea regésca telegrafica din Clusiu. Cei casatoriti se adauga si numerulu copiiloru. Ostasii prin oficiile ostasesci. **Dupa** prima Aprile nu se mai primescu concurse si cele defectuóse **inca** nu se voru primi.

Cei primiti trebuie se fia in 15 Aprilu in Brasiovu, unde voru fi supusi unui esamenu preliminaru din caligrafia. Se depunu 2 fl. la primire, mai multu nimica. Cursulu se ocupa cu studiule de lipsa la telegrafia, si celu ce va esi bine la esamenu se insira dupa invetiatura in rondu si se aplica, candu se deschide vre unu postu, cu 300 fl., locuintia séu competintia de locuintia fara dreptu la pensiuone. Cei ce voru cadé la esamenu se reiépta; si numai la alu doilea cursu se voru lua de proba, inse pentru ultima data. Concursulu e din 10 Martiu 1873, excrisu prin directiunea reg. ung din Clusiu. Grabiti catu de multi? —

ad Nr. 1214/v. c. 1873.

3—3

Publicatiune.

Cu privire la § 42 alu Art. de lege XLII. din anulu 1870, se va tiené la 2 Aprile a. c. la 10 óre ante meridiane, incependu, conferintia ordinaria a comitetului representativu alu comitatului Turdii cu scopu:

- de a se vedé ratiunile anului trecutu,
- de a se publicá articlii de lege si alte ordinatiuni mai multe,
- de a se resolvi recuisitiuni, si
- alte cause interne; in urma
- de a se alege unu ingineriu silvanistu in cerculu de susu alu comitatului.

La care conferintia prin acest'a se conchiama toti membrii comitetului.

Turd'a in 10 Martiu 1873.

Br. Georgiu Kemény m. p.
(post. 10 cr.) comite supremu.

356/arv sz. 1873.

3—3

Publicare de licitatiune.

Tóta averea imobila intravilana si estravilana aflatória pe teritoriulu comunei Gernyeszeg a orfa-

niloru minoreni, remasi de Ioane Dombradi, precum si care se afla pe teritoriulu comuneloru: M. Iára, Erdő Csinád, si Vajdasztiván, in 4 Aprile a. c. la 10 óre antea miadiadi se va da in arenda prin licitatiune pe 6 ani. —

Conditiuile pana la terminulu mentionatu se potu observa la sedria orfanala in Turd'a si la judetiulu procesualu in Petrila, ci cu ocaziunea licitairi in faci'a locului in comun'a Gernyeszeg.

Din siedinti'a sedrie orfanale a comitatului Turd'a, tienuta in Turd'a 4 Martiu 1873.

Nagy Miklos
presiedinte.

Székely János
notariu.

Licitatiune.

Comun'a Vadu in districtulu Fagarasiului voiesce a cladi o bererica nóua in pretiu cá de 12,000 fl. v. a. pre langa ce mai alatura comun'a si materialulu.

Licitatiunea minuenda se tiene in 15 Aprilie 1873 st. nou. Licitatorii se binevoiesca a veni la faci'a locului, unde se voru informa mai de aprópe.

2—3 Curatori'a besericeí.

Nr. 249—1873.

3—3

Concursu.

Spre ocuparea urmatóreloru notariate.

1. Notariatulu Lona sesasca carui apartienu comunele Lona sasasca, Stolna, Vlaha (oláh Jenes) Teutiu cu salariu anualu de 400 fl. quartiru si servitoriu pentru cancelaria.

2. Notariatulu Fenesiului sasescu, Clusiu Monosturu cu salariu anualu de 400 fl., 60 fl. pentru quartiru, 80 fl. pentru servitoriu, 20 fl. pentru cancelaria, si patru (4) origii □ lemne de focu.

3. Notariatulu Capusiulu mare, Castragie, G. Osiorheiu, G. Dengeu, Agirbiciu si Capusiulu micu, cu salariu anuale de 600 fl., quartiru si servitoriu. —

Concurentii, suplicele de densii scrise, provideute cu recerintiele prescise in §§ 74, 75. Art. XVIII alu lege din 1871 au ale substerne infraserisului incl. pana la 30 l. c. st. n.

Gelou 9 Martiu 1873.

Nicolau Popu
jude procesualu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturilor de protonotariu, vice-notariu, fiscalu, capitanu si archivariu in municipiulu lib. reg. Caransebesiu se escrie prin acést'a concursu publicu.

Emolumintele impreunate cu aceste posturi suntu urmatóriele:

Protonotariulu care e totu-odata si presiedintele scaunului orfanalu trage salariulu anualu de 1000 fl. v. a.

Vice-notariulu, totuodata si contabilu municipalu cu salariulu de 600 fl. v. a. pe anu.

Fiscalulu municipalu cu salariu anualu de 400 fl. v. a. si pracs'a privata libera.

Capitanulu municipalu cu salariu anualu de 600 fl. v. a.

In fine archivariulu, totuodata controlu municipalu cu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Competintii de a ocupa aceste posturi,

a) cari au indeplinitu anulu alu 22 alu etatii; —

b) suntu cetatienii statului ungurescu, —

c) nu stau sub concursu, incuisitiune séu pedépsa criminala si n'au fostu condamnatu pentru crime deonestatórie, suntu provocati cá pana in 1 Maiu a. c. recoursele loru bine instruite se le substérna dlui vice-colonelu si administratoru de supremu comite, Vincentiu cavaleru de Bazarabiciu in Caransebesiu.

Protonotariulu cá atare, si cá presiedintele scaunului orfanalu are inca a se ligitima, ca a indeplinitu cursulu studioloru la atare institutu juri-

dicu séu a depusu respectivulu esamenu teoreticu, séu a ocupatu inca unu asemenea officiu.

Fiscalulu magistratualu are se se legitimedia, ca posede diploma de advocatu.

Afara de acést'i'a toti concurentii pentru susu numitele posturi voru avé a documentá cunoscintiele loru limbistice, si a nume cunoscintia perfecta a limbei romane, cá limb'a administratiunii oficiale, ér' dela protonotariulu si vice-notariulu se pretinde cá conditiune neincungiurabila, cunoscintia limbei romane, maghiare si germane.

Caransebesiu in 15 Martiu 1873.

„Primariulu“

1—3

Ioane Brancovic.

Nr. 388—1873.

1—3

Concursu.

In cerculu Ormenisiului de campia din comitatulu Cosiocnei se deschide concursu la urmatórele 5 posturi notariales. Salariulu anuale pentru fiecare notariatu consta din 400 fl. v. a., 60 fl. v. a. pentru quartiru, — 20 fl. v. a. pentru cancelaria, — 20 fl. v. a. pentru calatoriile oficíoase si din subtinerea unui portatoriu de carti. —

1. Notariatulu Ormenisiului de campia, care consta din comunele Silivasiulu de campia si din Uliesiulu mare cu locuinti'a notariatului in Ormenisiulu de campia.

2. Notariatulu San-Petrului, care consta din comunele Tusinu, Dímbulu de campia, si din San-Georgiulu de campia cu locuinti'a notariului in San-Petru.

3. Notariatulu Ciagului mare, care consta din comunele Ciagsioru, Budatelecu si din comun'a Chiciudu cu locuinti'a notariului in Ciagulu mare.

4. Notariatulu Sioptierulu — care consta din comunele Visui'a, si Uilaculu de campia cu locuinti'a notariului in Sioptieru. —

5. Notariatulu Craifalaulu de campia, care consta din comunele S.-Martinulu de campia, Milasiulu si din Ercea mare cu locuinti'a notariului in Craifalau. —

Doritorii de a concurá se provóca, cá in intiesulu Art. de lege XVIII din 1871 §§ 74 si 83 — suplicele gatite pana in 17 Aprile a. c., se si le tramita subscrisului jude procesuale in Ormenisiulu de campia.

Ormenisiulu de campia 17 Martiu 1873.

Dela officiuulu procesuale alu Ormenisiului de campia.

Stupineanu
jude processuale.

Oleu de Matrice

séu in contra matricel (recelet).

Subscrisulu aduce la cunoscintia O. P., cumca oleulu amintitu avendu pana acuma successulu celu mai eminentu, si ne mai auditu, fia matricia (raciala) catu de invecchita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa **1 fl.** v. a., comandele se facu la subscrisulu in Blasiu.

6—6

B. Fúlep.

Cursurile

la bursa in 24 Jan. 1873 stá asia:

	fl.	cr.	v. a.
Galbini imperatesci	—	—	—
Napoleoni	8	69 ¹ / ₂	„
Augsburg	107	70	„
Londonu	109	10	„
Imprumutulu nationalu	73	40	„
Obligatiile metalice vechi de 5 ^o / _o	71	—	„
Obligatiunile rurale ungare	80	50	„
„ „ temesiane	80	—	„
„ „ transilvane	78	—	„
„ „ croato-slav.	83	25	„
Actiunile bancei	104	25	„
„ creditului	337	25	„